

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Т.Г. ШЕВЧЕНКА»

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: КОНТРОВЕРЗИ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

8 червня 2021 р.
Київ

ЗБІРНИК ТЕЗ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

ДЗ «ЛУТАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: КОНТРОВЕРЗИ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

**8 червня 2021 р.
Київ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

УДК 37.013.73

**Всеукраїнська науково-практична конференція
проводиться відповідно до плану роботи
Національної академії педагогічних наук України**

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту педагогіки НАПН України
Протокол № 6 від 31 травня 2021 р.*

Редакційна колегія:

С. О. Сисоєва, доктор педагогічних наук, професор — голова ред. кол.;
О. М. Топузов, доктор педагогічних наук, професор — заст. голови ред. кол.;
Н. П. Дічек, доктор педагогічних наук, професор;
М. Д. Култаєва, доктор філософських наук, професор;
Н. Б. Антоненко, кандидат педагогічних наук, ст. наук. с.;
К. Ю. Ладоня, відповідальний редактор

Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контрверзи сучасного наукового пізнання : зб. тез всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 8 червня 2021 р., м. Київ, Інститут педагогіки НАПН України / ред. кол.: Топузов О. М., Сисоєва С. О., Дічек Н. П., Култаєва М. Д. та ін. — [Електронне наукове видання]. — Київ : Педагогічна думка, 2021. — 246 с.

ISBN978-966-644-585-1

Збірник містить тези учасників всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контрверзи сучасного наукового пізнання» (8 червня 2021 р., м. Київ). У тезах окреслено погляди науковців на питання філософського осмислення досвіду реалізації проекту «Нова українська школа»; методологічні проблеми вивчення плинної сучасності у контексті освіти, її історії та філософії; освітні ресурси у пошуках стратегій подолання кризових станів.

Збірник розраховано на вчених, викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування і широкий читачий загал.

УДК 37.013.73

*Матеріали подано в авторській редакції,
за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела
та вживання назв документів, власних імен тощо
відповідають автори публікацій.*

Матюшинець Я. В.

Середовищний підхід до реалізації міжкультурної взаємодії суб'єктів освітнього процесу ЗЗСО.....	39
--	----

Пищик О. В.

Організаційно-методичний супровід розвитку комунікативної культури керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти	42
---	----

Радіонова Н. В.

Міжкультурна комунікація: українсько-польські зв'язки у ретроспективі та перспективі	45
--	----

Садох О. В.

Освіта і глобалізація: детектування і локації	47
---	----

Саух П. Ю.

Матриця полікультурної освіти в дискурсі алгоритму «політики рівної підності»	48
--	----

Тимошко Г. М.

Сучасні тенденції формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів закладів вищої освіти в умовах університетської освіти.....	52
--	----

Триняк М. В.

До питання про рівні інтеркультурної комунікації в освіті.....	56
---	----

Хомич О. О.

Особливості міжкультурної взаємодії у поступі шкільної освіти в Канаді (друга половина XX — початок XXI століття)	59
---	----

Шолох О. А.

Особливості формування комунікативної культури майбутнього викладача закладу вищої освіти.....	62
---	----

ЛІТЕРАТУРА

3. Ігнатенко Г. В. Професійна педагогіка: навч. Посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013. 352 с.
4. Кузьмінський А. І. Педагогіка: підручник. Київ:Знання-Прес, 2008. 447с
5. Митина Л. М. Психология труда и профессионального развития учителя: учеб.пособие. Москва: Академия, 2004. 319 с.
6. Федоренко Ю. П. Комунікативна компетентність як найважливіший елемент успішного спілкування. Рідна школа. 2002. №1. С. 63–65.
7. Хатунцева С. М. Педагогічні умови адаптації викладача-початківця до професійно-педагогічної діяльності у вищому навчальномузакладі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ХНПУ. Харків, 2005. 204 с.
8. Хоружа Л. Л. Компетентнісний підхід в освіті: ретроспективний погляд на розвиток ідеї. Педагогічна освіта: теорія і практика.2007. № 7. С. 178–184.

Триняк Майя Вікторівна,

доктор філософських наук,

професор кафедри філософії

Харківського національного

педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ДО ПИТАННЯ ПРО РІВНІ

ІНТЕРКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ОСВІТІ

Інтеркультурна комунікація є структурованим процесом, має свої рівні і формоутворення, які дозволяють розширювати тематичні горизонти і здійснювати селекцію емпіричного матеріалу.

Інтеркультурна комунікація у сучасній освіті розгортається на макро- мезо- і мікрорівнях, що формально визначає її функціональний діапазон.

На макрорівні інтеркультурна освітня комунікація відбувається у ситуації транскультурності. Її змістом є освіта і виховання в реаліях світового суспільства. Інтеркультурна комунікація саме на цьому рівні демонструє свою внутрішню парадоксальність. Адже намагаючись налагодити діалог між культурами вона переводить їх у площину транскультурного гіпертексту. Внаслідок цього зникають культурні упередження, етологічні бар'єри

та інші перешкоди на шляху взаємопорозуміння, але разом з цим пом'якшуються національні особливості культур. Вони адаптуються до вимог інтеркультурної комунікації, головною з яких є вимога толерантності. Отже, прагнення до консенсусу тут трансформує смисли інтеркультурної комунікації у транскультурні. Адже дискурсивний розум задає логіку і визначає горизонт такої комунікації. Як приклад тут можна навести теоретичний конструкт суспільства знань, яке у перспективі зрештою означатиме нівелювання культурних відмінностей. Ця тенденція обумовлена тим, що культурні техніки підпорядковуються вимогам матеріального виробництва і, зрештою, є універсальними, такими, що мають загальнолюдський характер [1, с. 178].

На своєму мезорівні інтеркультурна комунікація здійснюється не тільки у горизонтальному вимірі як спілкування між різними культурами, а й у вертикальному. Мається на увазі діалог «між різними культурами пригадування» [2, с. 37], які можливі у контексті монокультури, із середини розбиваючи її монолітність. Це набуває принципового значення, коли йдеться про виховання історією, про консенсус щодо історичного минулого. Але інтеркультурна комунікація на мезорівні передусім є комунікацією між субкультурами. Для методології дослідження інтеркультурної освітньої комунікації та для визначення її функціонального потенціалу важливим є уточнення когнітивних можливостей поняття субкультури.

На мікрорівні інтеркультурна комунікація розгортається у світі повсякденності серед індивідів у спільному рольовому просторі. Цьому далеко не в останню чергу сприяє урбанізація. У сучасних мегаполісах, які є глобалізованими містами відбувається інтенсивне зіткнення з чужими, точніше іншими культурами і моделями поведінки, сприяючи активізації процесів соціального навчання у його загально цивілізаційному значенні. «Спільний світ, який вимальовується в універсалізації, можна визначити як світ, що шириться, розширюючи свої можливості, але не залишає ігрового простору своїх можливостей. Інакше відбувається із між-світами, які є і залишаються чужими один до одного. Своє виникає тут у відповідь на чужі домагання» [3, с. 70].

Для дослідження потенціалу інтеркультурної комунікації на мікрорівні евристичного значення набуває модель лакуни (від

лат. *lacuna* — рів), тобто розриву, білої плями у тексті. Ця модель запозичена з етнолінгвістики. Встановлення лакун залежить від індивідуальних та субкультурних відмінностей та історичних змін. Така мінливість і гнучкість лакун дозволяє виділяти різні рівні і різні аспекти у процесі інтеркультурної комунікації (наприклад, мовні, психічні, географічні тощо). Якщо характеризувати лакуни з точки зору їхньої змістовної наповненості то їх можна поділяти на психокультурні, комунікативні та на лакуни культурного та соціального простору. Серед останніх особливо треба виділити аксіологічні і соціологічні, усунення яких потребує вміння займати перспективу Іншого, не тільки знати, а й відчувати його культурні саморепрезентації. У структурному плані їх можна поділяти на діяхронні (тобто так, де відмінності мають історичні корені) і на синхронні [див. 4, с. 75].

Лакуни можуть змінюватися, поєднуватися між собою, структуруючи певні ієрархії лакун. Отже, модель лакуни є динамічною методологічною моделлю, яка дозволяє подолати застиглі, анти-історичні уявлення про культури, а відтак дозволяють оперативно виявляти складнощі інтеркультурної комунікації.

Модель лакуни може широко застосовуватися при аналізі інтеркультурної освітньої комунікації, починаючи з вивчення іноземних мов та іноземної літератури і завершуючи практиками глобального освітнього менеджменту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ullrich Peter. *Moralischer Kompatibilismus. Zur Methodologie der Metaethik.* Würzburg: Ergon-Verlag Spektrum Philosophie Bd. 30. 2008. — 197 S.
2. Edler K. *Schule und demokratische Identität* / Edler K. // *Pädagogik.* N 11, Hamburg. 2009. — 36–39 S.
3. Вальденфельс Б. *Топографія Чужого: студії з феноменології Чужого* / Б. Вальденфельс. — К.: ППС, 2004. — 206 с.
4. Ertelt-Vieth A. - *Interkulturelle Kommunikation und kultureller Wandel* / Ertelt-Vieth Astrid. — Tübingen: Günther Narr Verlag. - 391 S.